

Nr 62.

Av herr **Pers**, *angående avlösningsförbättring åt fyra vid Kungl. biblioteket anställda kvinnliga katalogiseringsbiträden.*

Sedan åtskilliga år har för utförande av katalogiseringsarbete vid våra vetenskapliga bibliotek i alltjämt stigande utsträckning anlitats biträde av kvinnlig arbetskraft. Det ligger i sakens natur, att en jämförelsevis hög bildningsgrad, såväl ifråga om språkkunskaper som om allmän medborgerlig bildning överhuvud är för sådant arbete erforderlig.

Från och med år 1909 är i Kungl. biblioteket verksam en avdelning för utarbetande av katalog över ofullständigt förtecknade delar av bibliotekets äldre samlingar. Vid inrättandet av denna å extra stat uppförda avdelning, som består av en föreståndare och fyra kvinnliga biträden, fastställdes, med hänsyn till ännu oprövade förhållanden, årsarvoden till dessa biträden om endast 1,000 kronor. Från år 1912 höjdes dessa arvoden till 1,200 kronor, och ålderstillägg om 200 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring hava sedermera blivit beviljade, d. v. s. samma avlösningsförmåner, som komma ordinarie kvinnliga biträden av första graden till del.

Men redan i ett infortrat utlåtande till Första försvarsberedningen den 30 april 1912 med förslag till budgeter för Kungl. biblioteket för åren 1914—1923 ansåg sig dåvarande riksbibliotekarien böra uttala, att »då deras arbete är av sådan beskaffenhet, att de böra räknas till sådana 'kvalificerade' biträden, som föreslagits till högre avlöning än efter normaltypen, och då åt dem såsom avlönade å extra stat ej kan beredas samma förmåner som åt numera å ordinarie stat uppförda biträden, har det synt mig, att de borde komma i åtnjutande av arvoden efter den högre typen eller 1,600 kronor, med två ålderstillägg, vardera å 200 kronor».

Denna avlöningsfråga upptogs av riksbibliotekarien ånyo i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 augusti 1918, vari hemställdes om utverkande hos riksdagen av förhöjning av anslaget till nämnda katalogiseringsavdelning med särskilt syfte att åt ifrågavarande biträden bereda avlöningsförmåner motsvarande dem, som åtnjutas av ordinarie biträden av andra graden i vissa verk och myndigheter. I statsverkspropositionen till 1919 års riksdag anförde i anledning härav departementschefen, att han inte kunde skänka denna framställning sitt understöd, emedan den hittills i praktiken tillämpade likställigheten med första gradens biträden fortfarande, enligt hans mening, borde upprätthållas. Det syntes honom mera ändamålsenligt, att dessa biträden komme i åtnjutande av den tillfälliga löneförbättring, som ställts i utsikt för extra befattningshavare i allmänhet.

I skrivelse den 30 augusti 1919 gjorde riksbibliotekarien en förnyad framställning i samma äreude. Han begärde därvid icke blott ifrågavarande fyra biträdens uppflyttande till en grundavlöning, 1,550 kronor, som med avdrag av pensionsavgift motsvarar den, som intill innevarande år kommit ordinarie biträden av andra graden till del, utan han hemställde även om utverkande av anslag för anställande vid katalogiseringsavdelningen i och för utvidgande av densammas verksamhet av en ny andre bibliotekarie jämte ett kvinnligt biträde, det senare med en avlöning av 1,550 kronor.

Beträffande de hittillsvarande biträdena å katalogiseringsavdelningen anförde därvid riksbibliotekarien, att jämväl den del av katalogiseringsarbetet, som i Kungl. i biblioteket såväl som i övriga vetenskapliga bibliotek utföres av kvinnliga biträden, är av sådant slag, att det bör betraktas som »kvalificerat arbete». En klar föreställning om arten av detta arbete kunde vinnas genom en blick på Kungl. bibliotekets i tryck utgivna katalogregler. Högre skolunderbyggnad med goda kunskaper i litteraturhistoria och i främmande språk vore en oundgänglig förutsättning; en mera ingående förtrogenhet med katalogiseringsreglerna jämte kännedom om encyklopediska och bibliografiska uppslagsverk och hjälpmedel kunde naturligen ernås först efter en längre tids deltagande i arbetet.

Särskilt vore katalogiseringen av äldre litteratur, som ju tillhörde katalogiseringsavdelningen att utföra, en krävande uppgift. Av avdelningens biträden hade trenne varit anställda sedan 1909, då avdelningens verksamhet vidtog, och ett sedan 1916 års början efter att dess förinnan under mera än ett år hava tjänstgjort såsom extra biträde. Från och med 1919 äro, uttalade riksbibliotekarien vidare, vid Kungl. bibliote-

ket å ordinarie stat anställda tre kvinnliga biträden, varav ett är biträde av första graden och två av andra graden. Det förstnämnda är upptaget av renskrivningsarbete med skrivmaskin, de bägge senare äro huvudsakligen sysselsatta med katalogiseringsarbete på respektive svenska och utländska tryckavdelningarna. Sedan 1919 års riksdag beviljat betydligt förbättrade avlöningsförmåner åt extra ordinarie tjänsteinnehavare vid Kungl. biblioteket — varigenom bl. a. åt ytterliga tvänne extra katalogiseringsbiträden med flerårig erfarenhet avlöningsförmåner kunde beredas, som komma ordinarie biträdens av andra graden nära — syntes det innebära en orättvisa, att de mångåriga biträden, som tillhöra avdelningen för utarbetande av katalog över ofullständigt förtecknade delar av Kungl. bibliotekets äldre samlingar, kvarstode på en avlöningsgrad, motsvarande ordinarie biträdes av första graden, som endast har renskrivningsarbete att utföra.

Riksbibliotekariens framställning med avseende å anställande av en ny andre bibliotekarie och ett nytt kvinnligt biträde vid förutnämnda katalogiseringsavdelning har i den till innevarande riksdag avlåtna statsverkspropositionen vunnit Kungl. Maj:ts godkännande. (Bil. till 1920 års statsverksproposition. Åttonde huvudtiteln, punkt 11.) Däremot har önskemålet om avlöningsförbättring åt de förutvarande biträdena icke vunnit bifall av samma ovan återgivna skäl, som av dåvarande departemenschefen angivits till 1919 års statsverksproposition. Härtill må dock kunna invändas, att något övertygande skäl för dessa biträdens fortsatta likställighet med första gradens biträden icke av departemenschefen förebragts, och ehuru tillfällig löneförbättring under förflutet år i allmänhet kommit och under innevarande år kommer extra befattningshavare till del, synes denna förmån icke kunna överändakasta den meningen, att ifrågavarande biträdens *begynnelselön* utgår efter en för låg skala. Härtill kommer, att för det nya biträdet å katalogiseringsavdelningen är med rätta föreslaget en avlöning av samma storlek som för biträden av andra graden. Detta har motiverats därmed, att katalogiseringsarbetet på utländska avdelningen kräver särskilda kvalifikationer, men det får ej förbises, att kunskaper i främmande språk äro lika nödvändiga på Kungl. bibliotekets svenska avdelning, där skrifter, affattade på andra språk än på svenska, i icke obetydlig utsträckning föreligga för bibliografisk behandling.

På grund av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta en förhöjning av det i statsverkspropositionen (VIII huvudtiteln, bil., punkt

11.) å extra stat för år 1921 begärda anslaget till katalogiseringsarbeten i Kungl. biblioteket med 1,400 kronor, eller från 18,450 till 19,850 kronor, för beredande av avlöningsförbättring med 350 kronor till vartdera av fyra vid biblioteket anställda kvinnliga katalogiseringsbiträden, eller, därest ej tillfällig löneförbättring skall under år 1921 till dessa befattningshavare utgå, en förhöjning av 3,000 kronor till 21,450 kronor för beredande av en avlöningsförbättring av 750 kronor till vartdera av ifrågavarande biträden.

Stockholm den 20 januari 1920.

And. Pers.
